

Farklı Narsisistik Özellikleri Olan Bireylerin Yeme Tutumu Bozuklukları ve Beden Algısı Karşılaştırması¹

A Comparison of Eating Attitude Disorders and Body Perception Among Individuals with Different Narcissistic Traits

Ceren ZİHİDRO

YL Öğr., İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, LEE,
Psikoloji A.B.D., cerenzihidro@hotmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-1148-2664>

Makale Başvuru Tarihi: 04.04.2024

Makale Kabul Tarihi: 23.05.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Emel Aner AKTAN

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, İİSBF,
Psikoloji Bölümü, emel.a.aktan@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6781-9171>

ÖZET

Narsisizm, literatürde birçok açıdan ele alınmasına rağmen, yapılan araştırmada büyüklenmeci ve kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özelliği taşıyan bireylerin yeme tutumu bozuklukları ve beden algıları ile ilişkisinin incelendiği araştırmalara rastlanılmamıştır. Ayrıca aynı örneklem grubunun psikolojik rahatsızlıklara olan yatkınlıklarına da bakılmış, fakat yeme tutumları ve beden algıları üzerinde durulmamıştır. Bu verilerin ışığında, bu araştırma narsisistik kişilik bozukluğu özelliklerine sahip olup, yeme tutumu bozuklukları ve beden algı düzeyleri arasında nasıl bir ilişki olduğunu anlamak ve bu kavramların birbirlerini nasıl etkilediğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma alanı, narsisistik kişilik bozukluğu gösteren bireylerin genel durumları ve ilişkilerine bakmak yerine kırılğan ve büyüklenmeci narsisistik kişilik bozukluğu sonucu alan bireylerin yeme tutumları ve beden algıları arasındaki ilişkiye bakarak sınırlandırılmıştır. Nitel araştırma yöntemiyle yapılan bu çalışmada, Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, Yeme Bozukluğu Değerlendirme Ölçeği (YBDÖ), Narsisistik Kişilik Envanteri-13 (NKE-13), Kırılğan Narsizm Ölçeği ve Beden Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma biri kontrol, ikisi araştırma olmak üzere toplam 3 grupta, son ölçümlü bir çalışmadır. Bu çalışmayla, kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özelliği taşıyan bireylerin yeme tutumları büyüklenmeci narsisistik kişilik bozukluğu özelliği taşıyan bireylerden farklı olduğu hipotezi doğrulanmıştır. Ancak kırılğan narsisizm ile beden algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Aynı şekilde beden algısı ile büyüklenmeci narsisizm arasında da anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

ABSTRACT

Although narcissism has been addressed from many perspectives in the literature, no studies have been found examining the relationship between eating attitude disorders and body perceptions of individuals with grandiose and vulnerable narcissistic personality disorder. Additionally, while the susceptibility of the same sample group to psychological disorders has been considered, their eating attitudes and body perceptions have not been addressed. In light of these data, this research aims to understand the relationship between narcissistic personality disorder traits and eating attitude disorders and body perception levels, and to reveal how these concepts influence each other. The scope of the study is limited to examining the relationship between eating attitudes and body perceptions in individuals with vulnerable and grandiose narcissistic personality disorder traits, rather than looking at the general conditions and relationships of individuals displaying narcissistic personality disorder. This qualitative study employed an Informed Consent Form, a Demographic Information Form, the Eating Disorder Assessment Scale (EDAS), the Narcissistic Personality Inventory-13 (NPI-13), the Vulnerable Narcissism Scale, and the Body Assessment Scale. The research consists of three groups: one control group and two experimental groups, measured in a post-test design. This study confirmed the hypothesis that individuals with vulnerable narcissistic personality disorder have different eating attitudes than those with grandiose narcissistic personality disorder. However, no significant relationship was found between vulnerable narcissism and body image. Similarly, no significant relationship was found between body image and grandiose narcissism.

Anahtar Kelimeler:

Yeme Bozukluğu,

Narsisizm,

Aneroksiya,

Bulemia,

Keywords:

Eating Disorder,

Narcissism,

Anorexia,

Bulimia,

1 Bu makale 1. yazarın, 2. yazar danışmanlığında hazırlamakta olduğu ve İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde 2024 yılında sunacak olduğu aynı başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından elde edilmiştir.

Önerilen Alıntı (Suggested Citation): ZİHİDRO, Ceren ve AKTAN, Emel Aner (2024), “*Farklı Narsisistik Özellikleri Olan Bireylerin Yeme Tutumu Bozuklukları ve Beden Algısı Karşılaştırması*”, **Global Social Sciences Bulletin**, S.1(1), ss.108-119.

1. GİRİŞ

Canlıların hayatta kalabilmesinin birinci şartı beslenmesidir. Bitkiler fotosentezle, hayvanlar türlerine göre bitkilerle veya hareket eden canlı organizmalarla beslenmektedirler. Primat yapısının bir kolu olan insanlar da hayatta kalabilmek için beslenmek zorundadır. Tarihin en eski bilinen dönemlerinde avcı toplayıcı yapıya sahip olan insanlar, ateşin bulunmayla sosyalleşmenin yanı sıra yiyeceklerini de pişirmeye başlamıştır. Yerleşik yaşama geçişle birlikte tarım toplumuna evrilen insan toplulukları, toprakta yetiştikleri yiyecekleri işlemeye başlamıştır. Kimisinin mısır, kimisinin buğday, kimisinin de meyve yetiştirirken, hayvanların evcilleştirilmesiyle birlikte hayvansal gıdalara erişimi de kontrol etmeye başlamıştır. Hayvanların eti, sütü ve tarım alanında kullanılmak üzere gübresinden faydalanan insanlar, zamanla postundan da faydalanmıştır. İlk zamanlar ısınmak için kullandığı hayvan postunu, el becerilerini geliştirmesi ve alet kullanmaya başlamasıyla birlikte işlediği postu artık deri olarak kullanmaya başlamıştır (Üzümçeker vd., 2019:93-110).

İlk çağlarda avlanan hayvanın kürkünün değeri, o hayvanın gücü ile ölçülürken, zamanla üzerine koyulan el işçiliği de önemli bir değer olarak algılanmıştır. İkinci dünya savaşı sonrası sosyolojik açıdan sanayi sonrası topluma evrilen insanlık, hızla tüketim toplumu olmaya doğru ilerlemiştir. Modern psikolojinin kurucusu olan Willhem Wunt'un 1879 yılında ilk psikoloji laboratuvarını kurması bilim dalı olarak psikolojinin yolunu açmıştır. Sonrasında psikolojinin babası olarak anılan Sigmund Freud yaptığı çalışmalarla bu bilim dalının kilometre taşlarını döşemiştir (Batur, 2003:255-264).

Yıllar içerisinde yapılan gözlemler neticesinde birçok bilim insanı yeni kuramlar, yeni ekoller geliştirdi. Zaman içinde belirli bir standartizasyon getirilebilmesi için Dünya Sağlık Örgütü ve Amerikan Psikiyatri Birliği ayrı ayrı, birbirlerine benzer sınıflandırmalar yapmıştır. Günümüze geldiğinde ise Amerikan Psikiyatri Birliği'nin yıllar içinde 5 versiyonunu çıkardığı Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders tanı ölçütleri kitabında (DSM-V) kişilik bozukluklarını 10 ayrı kategoride tanımlamıştır (Bilge, 2018).

Bu araştırmanın konusu olan farklı narsisistik özellikleri olan bireylerin yeme tutumu bozuklukları ve beden algısının aslında insanlığın ilk yıllarından itibaren var olduğunu düşünebiliriz. En güçlü olan erkek, en büyük hayvanı avlar, en güzel kadın kaçırılıp çiftleşilir. İlk çağlarda insanlığın yaşamı bu şekilde ilerlemekteydi. Zamanla en zengin erkek, en marka arabalara binen, en güzel kadın ise diğer kadınlardan daha güzel görünebilmek için bıçak altına yatanlar olmaya başlamıştır. Teknolojinin gelişmesi, iletişim kanallarının teknik ilerlemenin getirdiği imkânlar sayesinde neredeyse sınırsızlaşması, dünyanın iki farklı ucundaki insanların birbiriyle etkileşimde bulunmasına yardımcı olmaktadır. Bunun olumlu tarafları olduğu gibi, tüketim alışkanlıkları açısından olumsuz taraflarının olduğu da yadsınmamaktadır. Sosyal medya aracılığıyla paylaşılan fotoğraflarda kullanılan filtreler, arka fonlar kimi zaman gerçeklik algımızla oynayabilmektedir. Gerçekte olmadığı gibi görünen fotoğraflar sayesinde izleyiciler veya takipçilerde, kendilerinde olmayan beden, giysi ve gidilip poz verilen yerlerde olma isteği doğurabilmektedir. Gidilemeyen yerlere, satın alınamayan veya satın alınabilse bile içine sığamayan giysileri elde etmeye karşı istek uyanabilmektedir (Sipahi ve Demirel, 2021:57-66).

Bu tanımlamalara bakıldığında, kişilik örgütlenmeleri içinde en çok narsisistik kişilik bozukluğuna sahip bireylerde “*en iyisine sahip olma isteği*” öne çıkmaktadır. Yapılan bu çalışmada, büyüklenmeci ya da kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özellikleri gösteren bireylerin, yeme tutumlarında gelişen bozukluklarının ve beden algılarındaki uyumu ne düzeyde etkilediğini saptamayı hedeflemektedir. Sorun büyüklenmeci ya da kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu belirtisi gösteren bireylerin yeme tutumlarında ne tür farklılıklar gösterdikleri ve beden algılarının ne ölçüde sağlıklı olup olmadıklarına dair değişkenliği görmektedir. Farklı narsisistik özellikler gösteren bireylerin yeme tutumlarının ve beden algılarının farklılaştığı düşünülmektedir. Her ne kadar narsisistik kişilik özellikleri DSM-5 e göre tek bir tanı altında toplansa da, büyüklenmeci ve kırılğan narsisistik özellikler birbirinden oldukça farklılık göstermektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014: Özsoy, 2017:255-266; Ateş vd., 2023a:4).

Literatüre bakıldığında daha önce büyüklenmeci ve kırılğan narsisistik kişilik özelliği taşıyan kişiler ile detaylı ve çok sayıda araştırma yapılmamıştır. Daha önce yapılan araştırmalar da büyüklenmeci ve kırılğan narsisistik

kişilik bozukluğu özellikleri taşıyan bireylerin yeme tutumu bozuklukları ve beden algıları ile ilişkisi incelenmemiştir. Ayrıca aynı örneklem grubunun psikolojik rahatsızlıklara olan yatkınlıklarına da bakılmış, fakat yeme tutumları ve beden algıları üzerinde durulmamıştır. Bu nedenle bu araştırma narsisistik kişilik bozukluğu özelliklerine sahip olup yeme tutumu bozuklukları ve beden algı düzeyleri arasında nasıl bir ilişki olduğunu anlamak, bu kavramların birbirini nasıl etkilediği ortaya koymak amacı ile yapılmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemi ile yapılacak ve ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. Çalışmada biri kontrol, ikisi araştırma olmak üzere toplam 3 gruplu, son ölçümlü bir çalışmadır.

2. NARSİSİSTİK KİŞİLİK ÖRÜNTÜLERİ VE YEME BOZUKLUKLARI

Yapılan bu çalışmada, büyüklenmeci ya da kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özellikleri gösteren bireylerin, yeme tutumlarında gelişen bozukluklarının ve beden algılarındaki uyumu ne düzeyde etkilediğini saptamayı hedeflemektedir. Sorun büyüklenmeci ya da kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu belirtisi gösteren bireylerin yeme tutumlarında ne tür farklılıklar gösterdikleri ve beden algılarının ne ölçüde sağlıklı olup olmadıklarına dair değişkenliği görmektedir. Farklı narsisistik özellikler gösteren bireylerin yeme tutumlarının ve beden algılarının farklılaştığı düşünülmektedir. Her ne kadar narsisistik kişilik özellikleri DSM-5 e göre tek bir tanı altında toplansa da, büyüklenmeci ve kırılğan narsisistik özellikler birbirinden oldukça farklılık göstermektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014: Özsoy, 2017:255-266; Ateş vd., 2023a:4).

Narsisistik kişilik örgütlenmesi özsaygılarını dışarıdan onaylanarak devam ettirme çabası içerisine girerek toplum içerisinde varlıklarını sürdüren kişiler olarak tanımlanır. Narsisistik kişilik yapılanmasına sahip bireyler, kendileri dışındaki diğer tüm insanların onları nasıl gördükleriyle çok meşguldürler. Onlar için önemli olan mükemmel profili çizerek karşılarındakinden değer övgü ve sevgi almayı başarmaktır. Aldıkları kadar beslendikleri, beslendikçe de narsisistlerini büyüdüğü bilinmektedir.

McWilliams'a (2020) göre Frued'un hastalarının çoğunda yaşadığı sıkıntı iyi veya kötü olduklarına ilişkin çok fazla içsel yoruma maruz kalmalarıydı. Frued bu durumu acımasız bir süperegonun göstergesi olarak betimlemiştir. Yine McWilliams'a (2020) göre Ernest Jones alenen büyüklenmeci narsistik kişileri ilk betimleyen analist olmuştur. Jones teşhircilik, duygusal açıdan uzaklık ve ulaşılamazlık, tümgüçlülük fantazileri yaratıcılığına aşırı değer verme ve yargılayıcı olma eğilimi niteliklerinin öne çıktığı bir insan tipi betimlemiştir (McWilliams, 2020: 225-226).

DSM-5 te yapılan tanımlamalara göre narsisist kişilik bozukluğu aşağıdakilerden beşi (ya da daha çoğu) ile belirli, erken erişkinlikte başlayan ve değişik bağlamlarda ortaya çıkan, büyüklenme (düşlemlerde ya da davranışlarda), beğenilme gereksinimi ve eşduyum yapamama ile giden yaygın bir örüntüdür. Bu kapsamda narsisist kişilik bozukluğuna sahip kişiler (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014);

1. Büyüklenir (örn. Başarılarını ve yeteneklerini abartır, gösterdiği başarılarla oransız bir biçimde, üstün biri olarak görülme beklentisi içindedir).
2. Sınırsız başarı, güç, zekâ, güzellik ya da yüce bir sevgi düşlemleriyle uğraşır durur.
3. Özel, eşi ve benzeri bulunmaz biri olduğuna, ancak özel ya da üstün diğer kişilerce ya da üstün diğer kişilerce veya da kurumlarca anlaşabileceğine ve ancak onlarla ilişki kurması gerektiğine inanır.
4. Çok beğenilmek ister.
5. Hak ettiği duygusu içindedir (özellikle kayıralacak bir tedavi göreceğine ya da her ne istiyorsa yapılacağına ilişkin anlamsız beklentiler içinde olma).
6. Kendi çıkarı için başkalarını kullanır (kendi amaçlarına ulaşmak için başkalarından yararlanır).
7. Eşduyum yapamaz (başkalarının duygularını ve gereksinimlerini anlamak istemez).
8. Sıklıkla başkalarını kıskanır ya da başkalarının kendisini kıskandığına inanır.
9. Başkalarına saygısız davranır, kendini beğenmiş davranışlar ya da tutumlar sergiler.

Narsizm kavramı, kişinin kendine olan aşırı özsevgisi, kendi benliğine aşırı odaklanma davranışında bulunduğu, nitekim aşk olarak nitelendirilen bir kişilik özelliğidir. Freud iki farklı narsisizmden söz etmektedir; birincil narsisizm olarak söz ettiği, nesne seçiminden önce kişinin bir sevgi nesnesi olarak kendisini seçtiği bir durum olarak narsisizm, bir diğeri ise libidonun dış nesnelere çekilerek kendine - egoya yönelmesi anlamına gelen

ikincil narsisizm. Bu bağlamda Freud'a göre şizofreni ve hipokondriya2 gibi psikolojik rahatsızlıklar ikincil narsisizmin sonucudur (Anlı, 2010:8-9).

Narsizmin kelime anlamı, Yunan mitolojisinde adı geçen kendine yoğun bir aşk duyan Narkissos'tan alınmıştır (Ellis, 1898). Narsisistik kişilik bozukluğu, özsevgi ve özsaygıları düşük olan bireylerin dış çevreden ve koşullardan onay alma ihtiyacının varlığı ile tanımlanır. Bu kişilerin değer algıları dışarıdan aldıkları onay ve övgü ile varlığını sürdürür. Birçok insan diğer insanların onay ve takdiri ile sağlıklı ve dengeli bir şekilde beslenmektedir. Fakat narsisistik bireylerde bu farklı bir şekilde ilerlemektedir. Narsisistik bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için bu tedarik kaynağının sürekli olması gerekmektedir. Bu neden ile narsisistik bireylerin kendileri ile yoğun bir uğraşı vardır. Narsisistik kişilikler için mükemmel olabilmek önemli koşuldur. Bu kişiler dışarıya sundukları kendiliklerini düşünceleri, kişilik yapıları ve dış görünüşleri ile en iyi şekilde göstermek isterler. Narsisistik bireylerin tedarik kaynakları çevrelerinde bulunan insanlardır. Narsisistik bireylerin içlerinde yüksek bir yetersizlik duygusu vardır. Bu beslenmesi gereken bir duygudur. Bu kişilik bozukluğunun örüntüleri incelendiğinde temelinde yatan yetersizlik duygusuna ek olarak utanç ve haset duygusu yer almaktadır. Narsisistik yapılanmaya sahip olan birey utanç duygusu ile karşılaşmamak adına bilinçli ya da bilinçsiz olacak şekilde utanç duyabileceği davranışların önüne geçer. Özellikle suçlanma sonrasında gelen utanç duygusu ile baş etmek onlar için çok zorlayıcıdır ((Kohut ve Wolf, 1978; Akhtar ve Thompson, 1982; Watson vd., 1995; Rozenblatt, 2002; Campbell ve Foster, 2011).

Narsistik kişilik örgütlenmesinin en önemli özelliklerinden biride ötekilere arşı tavırlar ve sorunlu nesne ilişkileridir. Birçok biliminsanı narsisistik kişilerin ötekileri yani nesnesini kendisinden farklı varlıklar olarak algılayamadıkları konusunda uzlaşmışlardır. Dolayısıyla ötekiler sadece kendilerinin ya da benlik nesnesinin bir uzantısıdır. Bu da kişiler arası ilişkileri çok zor hale getirir. Birey kendisine duygusal destek sağlayanları idealize eder, sağlamayanları ise değersizleştirir (Karaaziz ve Atak, 2013:44-59).

Sigmund Freud'a göre narsisizm, çocuk gelişiminde normal bir aşamadır. Ancak ergenlikten sonra ortaya çıktığında bir bozukluk olarak kabul edilir (Rhodewalt ve Fredrick, 2020). Çocuklarda narsisizm belirtileri, NKB'li yetişkinlerde görülen belirtilere benzer. Ancak iki grup arasında bazı farklılıklar ve narsisistik kişilik bozukluğundan şüphelenildiğinde dikkat edilmesi gerekenler vardır. 18 yaşın altındaki çocuk ve ergenler için gözlemlenen narsisistik özellikler not edilebilir. Ancak 18 yaşından sonra tekrar değerlendirilip tanı konulur (DSM-5, 2013). Patolojik narsisizmin özünde, olumlu ancak gerçekçi benlik saygısı ve benlik görüşlerini sürdürmek için kendine başkalarına güvenememek vardır (Morf, 2001).

Narsisizm, bazı alt boyutlara sahiptir. Bu kapsamda “*grandiyöz narsist*”, “*gizli narsisist*” ve “*kırılgan narsisist*” kavramlarının alt boyutlar açısından kısaca açıklanmasında konunun daha iyi anlaşılması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda;

- **Grandiyöz Narsisist:** Grandiyöz narsist (büyüklenmeci narsist) diğer narsisistik alt kümelerine göre büyüklenmeciliğin en üst düzeyde olduğu narsisistik boyuttur. Bu kişiler kendilerini olağanüstü, eşsiz, başarılı, güçlü ve önemli görmektedir. Aşırı özsaygı ve özsevgiye sahiptir. Bu narsisistik tip yüksek kibirli bir tutuma sahiptir. Bu tip narsisistik boyuttaki insanlar kendilerini diğer insanlardan üstün ve özel hissederler. İçinde buldukları bu özgüven hali, sahip oldukları yeteneklerinin aksine kendi içlerinde kurguladıkları ve dışarıya yansıtmakta oldukları imajla boyutlanmaktadır. Grandiyöz narsisistik bireylerin empati eksikliği yüksektir, başkalarının ihtiyaç ve duygularını anlamak bu bireyler için çok zordur. Grandiyöz narsisistiklerin ilişkilerinde yaşadıkları problemin temelinde sıklıkla karşı tarafın duygularını anlamadaki zorluk gelir (Eldoğan, 2016:1-10). Çevrelerindeki insanlardan oluşturdukları imajı doyuracakları şekilde övgü beklerler. Oluşturmuş oldukları bu görüntüyü övgü ile korunmasını sağlayacak kişileri yanında tutarlar. Grandiyöz narsisistik bireyler manipülatif davranışlar sergilemektedir. Temel olarak kontrolün tamamen kendilerinde olmasını isterler ve insanları kendi çıkarlarını koruyacak şekilde manipüle ederler. Bu konuda bir rahatsızlık duymazlar (Ar, 2014:29-43). Başkalarını küçümseme ve kendilerini övme eğilimindedirler. Kibirli davranışları insanlarla yaşadıkları ilişkilerinde zorluklar yaşarlar. Büyüklenmeci tavrı ile grandiyöz narsisistikler risk alma konusunda sınırlarını zorlarlar. Özellikle bir başkasının onlardan daha iyi olabileceği bir durum söz konusu olması halinde maddi ve duygusal anlamda kendilerini ispatlamak için üst düzeyde sınırlarını zorlayabilirler. Terapiye gelmesi en zor narsisistik kümedir. Çünkü bu kişilik özelliğine sahip olan bireylerin içgörüsü yok denecek kadar azdır ve kendilerinde bir problem olmadığını düşünürler.
- **Gizli Narsisist:** İlk bakışta narsist olduğu anlaşılmayan bir yapıya sahiptir. Narsisistik özellikleri o kadar gizli ki, dışarıdan bakıldığında çekingen, sakin, uyumlu, alçak gönüllü bir görüntü sergilerler. Oysaki iç dünyalarına girdikçe, başkalarının duygularını ve düşüncelerinden kendileri için ihtiyaçlarını merkeze alan bir

yapıda olduklarını görebiliriz. Her narsist gibi gizli narsisistik örüntüsü gösteren bireyler manipülatif olabilmektedirler. En tehlikeli narsist türü olarak tanımlanan gizli narsistler kendi istekleri doğrultusunda diğer insanları yönetirler. Gizli narsistler, başkaları tarafından dikkate alınmayı sevseler de genellikle iç dünyalarında nadiren de olsa dışarıya yansıtarak büyülenmeci ve önemserlik duygularını yansıtabilirler (Ayдын ve Yavuzer, 2022:1-20).

- **Kırılğan Narsisist:** Kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu (küçüklenmeci narsisistik) kişilik özelliğine sahip bireyler, diğer narsisistik kümelerle göre daha az özgüvenli ve içe dönük olarak tanımlanmaktadır. Kırılğan narsisistik bireyler kendilikleri ile baş başa kaldığında yoğun bir yetersizlik duygusu ile mücadele ederler. Diğer narsisistik kişilik özelliklerinde olduğu gibi çevrelerinden dikkat ve onay arayışı beklerler. Narsisistik kümeler arasında en göze çarpan farkları içgörülerinin daha yüksek olmasıdır. Eksikliklerinin farkındadırlar fakat bunu dışarıya göstermezler. Eleştiriye karşı duygusal hassasiyetleri yüksektir. Özellikle yeterlilik konusunda doyum alamadıkları süreçlerde ani duygusal dalgalanmalar gösterebilirler. Yalnız kaldıklarında değersizlik duyguları ile savaşılmaktadır (Akça, 2017:1-13). Dış görünümlerine, insanların dışarıdan onları nasıl gördüklerine dair bir imaj endişesi duyarlar. Çevrelerindeki insanlara fiziksel ve duygusal görüntüleri açısından olumsuz bir görüntü verme korkuları vardır. Değerleri, yetenekleri sahip oldukları başarıları konusunda emin olamama halindedirler. Yaşadıkları bu güvensizlik nedeniyle sürekli olarak onaylanma ihtiyacı halindedirler. Diğer narsisistik kümelerle kıyasla çevrelerindeki insanların duygularını anlama eğilimindedirler. Narsisistik kümelenmeler arasındaki empati duygusu en yüksek tiptir. Kümeler arasında terapiye en sıcak bakan narsisistik kümedir.

Yeme bozuklukları kişinin sağlıklı düzeyde beslenme alışkanlığının, sağlıklı ve anormal düzeyde işleyiş göstermiş olduğu yeme tutumudur. Yeme bozukluğu tutumu, besin tüketiminde kontrol sağlayamama, sınırlı besin tüketimi, aşırı besin tüketimi, besin olmayan nesnelere tüketimi gibi belirtilerle kendini göstermektedir. Yeme bozuklukları genetik, psikolojik, sosyal, kültürel faktörlerin etkileri ile oluşmaktadır (Faraji, ve Fırat, 2022:153-174).

Yeme bozukluklarının altında yatan sebepler bir ya da birden fazla faktörden kaynaklanabilir. Sosyal, kültürel ve biyolojik faktörlerin dışında yeme bozukluklarının önemli bir unsuru da psikolojik faktörlerdir. Bireyler psikolojik olarak duygusal çöküntü, kişilik bozukluğu, stres altında kalma, düşük benlik algısı vb. gibi psikolojik süreçlerin içerisinde geçebilmektedir. Kişilerin yaşamış oldukları duygudurumları, geçiş süreçleri, kişilik yapıları gibi psikolojik sorunlar bu dönemler içerisinde yeme bozukluklarına başlangıç sağlayabilmektedir (Öyekçin ve Deveci, 2012:138-153). Her yaşta görülebilen yeme bozukluklarının ilk görüldüğü çağlar genellikle ergenlik dönemine tekâmül etmektedir. Bu dönemde yaşanan birtakım gelişmeler yeme bozukluğuna sebep olabilmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmanın metodoloji kapsamında sırasıyla çalışmanın konusu, amacı, önemi, modeli, soruları, hipotezleri, evreni/örnekleme, kısıtları, veri toplama yöntemi, veri analiz yöntemleri, güvenilirliği, bulguları, hipotez testleri ve sonuçları hususlarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi

Araştırmada, büyülenmeci ya da kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özellikleri gösteren bireylerin, yeme tutumlarında gelişen bozukluklarının ve beden algılarındaki uyumu ne düzeyde etkilediğini saptamayı hedeflemektedir. Sorun büyülenmeci ya da kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu belirtisi gösteren bireylerin yeme tutumlarında ne tür farklılıklar gösterdikleri ve beden algılarının ne ölçüde sağlıklı olup olmadıklarına dair değişkenliği görmektedir.

Literatüre bakıldığında daha önce büyülenmeci ve kırılğan narsisistik kişilik özelliği taşıyan kişiler ile detaylı ve çok sayıda araştırma yapılmamıştır. Daha önce yapılan araştırmalar da büyülenmeci ve kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özellikleri taşıyan bireylerin yeme tutumu bozuklukları ve beden algıları ile ilişkisi incelenmemiştir. Ayrıca aynı örneklem grubunun psikolojik rahatsızlıklara olan yakınlıklarına da bakılmış, fakat yeme tutumları ve beden algıları üzerinde durulmamıştır. Bu nedenle bu araştırma narsisistik kişilik bozukluğu özelliklerine sahip olup yeme tutumu bozuklukları ve beden algı düzeyleri arasında nasıl bir ilişki olduğunu anlamak, bu kavramların birbirini nasıl etkilediği ortaya koymak amacı ile yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Modeli, Soruları ve Hipotezleri

Araştırmada “*narsisistik kişilik bozukluğu özellikleri gösteren bireylerde yeme tutumu bozuklukları ve beden algılarında bir ilişki var mıdır?*” ve “*büyüklenmeci narsisistlerin yeme tutumları kırılğan narsisistlerin yeme tutumlarından farklı mıdır?*” şeklinde iki temel soruya/sorunsala yer verilmiştir.

Araştırma alanı narsisistik kişilik bozukluğu özellikleri gösteren bireylerin genel durumlarına ve ilişkilerine bakmak yerine kırılğan ve büyüklenmeci narsistik kişilik bozukluğu sonucu alan bireylerin yeme tutumları ve beden algıları arasındaki olan ilişkiye bakarak sınırlandırıldı.

Bu çalışmada model olarak, nitel araştırma yöntemiyle yapılmış olup, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma; biri kontrol, ikisi araştırma olmak üzere toplam 3 gruplu, son ölçümlü bir çalışmadır. Literatürde tarama modelleri, birden fazla elemandan biçimlenmiş evrende, evren hakkında genel anlamıyla bir yargıya ulaşmak adına evrenin tamamı veya ondan biçimlenmiş bir grup ya da örnek üzerine yapılan tarama düzenlemeleridir. Söz konusu genel tarama modelleri aracılığıyla tekil veya ilişkisel taramalar da yapılabilmektedir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha çok sayıdaki değişkenin aralarındaki değişim varlığı ile derecesini belirleme gayesiyle kullanılmaktadır. Bu doğrultuda ilişkisel çözümleme iki türlü de yapılabilmektedir. Bu türler, korelasyon türü ilişki ve karşılaştırma yolu ile elde edilen ilişkiler olarak ifade edilmektedir. Böylece tutumların ve eğilimlerin belirlenmesine olanak sağlanmaktadır (Creswell, 2017; Karasar, 2005).

Yapılan araştırmanın genel problem ve amacı dikkate alındığında iki ana hipotez oluşturulmuştur. İlgili hipotezler sırasıyla aşağıdaki gibidir;

H1: Kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özelliği taşıyan bireylerin yeme tutumları büyüklenmeci narsisistik kişilik bozukluğu özelliği taşıyan bireylerden farklıdır.

H2: Kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özelliği taşıyan bireyler büyüklenmeci narsistik kişilik bozukluğu olan bireylerden beden algısı yönüyle farklılaşmaktadır.

3.3. Araştırmanın Evreni/Örnekleme ve Kısıtları

Narsisizm ve yeme bozuklukları konusu oldukça geniş kapsamda değerlendirilebilecek bir alanı kapsamaktadır. Araştırmanın evrenini oluştururken, tüm ülke geneline yayılacak geçerli bir katılımcı sayısı ile çalışmamızı yapmak istesek de teknik, ekonomik ve zaman kısıtlılıklarından ötürü bunu gerçekleştirmemiz mümkün görünmemektedir. Bu nedenle çalışmanın araştırma kısmı İstanbul ili ile sınırlı tutulmuştur. Bu çalışmaya başlanıldığında İstanbul'un nüfusu 15 milyon 840 bin 900 kişiden oluşmaktaydı. Örneklemin belirlenmesi sırasında ikinci sınırlılık olarak genç yetişkin ve yetişkin kabul edilen bireyler arasından katılımcıların belirlenmesi yönünde karar alınmıştır. Bu amaçla evren içerisinden seçkisiz olarak atanacak 18 – 45 yaş arası bireylerin tabakalama yöntemi ile seçilerek çalışmaya katılması istenmiştir.

Gönüllülük esasıyla yapılan bu çalışmaya katkı sağlayan katılımcıların vazgeçmeleri halinde verilerinin çalışmaya dâhil edilmeyecekleri bilgi verilmiştir. Örneklem grubuna dâhil olacak gönüllü sayısının, 200'ü araştırma, 200'ü kontrol olmak üzere toplam 400 kişi olması hedeflenmiştir. Yüzlerce kişi ile görüşülmüş, 401 katılımcının verileri çalışmaya esas teşkil etmiştir. Yarım bırakılmaları, çalışmaya başladıktan sonra vazgeçmeleri veya yanlış beyanda bulunduğu düşünülen katılımcı formları değerlendirme dışı bırakılmış ve imha edilmiştir.

3.4. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi

Katılımcılara çalışma hakkındaki kişisel bilgileri ve izinleri hakkında onayladıkları ve çalışmanın sınırlarını içeren onam formu verilmiştir. Katılımcılara literatürden yardım alınarak hazırlanmış olan ve 23 sorudan oluşan sosyodemografik bilgi formu verilmiştir. Ayrıca, yeme bozukluklarının ölçümlenmesine yardımcı olacak, 28 sorudan oluşan Yeme Bozukluğu Değerlendirme Ölçeği soruları verilmiştir. Katılımcıların narsisistik kişiliklerinin ölçümlenebilmesi amacıyla 13 sorudan oluşan Narsisistik Kişilik Envanteri-13 (NKE-13) ve narsisistik kişilik belirtileri gösterenlerin alt kümelerinin tespiti için 10 sorudan oluşan Kırılğan Narsisizm Ölçeği verilmiştir. Son olarak, katılımcıların beden algılarının ölçümlenebilmesi için, 11 sorudan oluşan Beden Değerlendirme Ölçeği verilmiştir.

3.5. Araştırmanın Veri Analiz Yöntemleri ve Güvenilirliği

Kırılgan Narsizm Ölçeği; narsisistik kişilik yapılanmasının boyutlarından olan büyüklenmeci ve küçüklenmeci narsisistik kişilik ayrımı içerisinden, iki türün ayrışması açısından küçüklenmeci narsisistik bireyin aşırı duyarlılığının saptanmasına ilişkin ayırt edici yapılan ölçek sorularıdır. Araştırması ve geliştirmesi Hendin ve Cheek (1997) tarafından yapılan Kırılgan narsizm ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması 2015 yılını bulmuştur. Türkçe'ye uyarlama çalışmaları sırasında 300 örneklem ile güvenilirlik ve geçerlilik katsayıları belirlenmiştir. Araştırmanın Türkçe uyarlaması Şengül vd. (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Test toplam olarak 10 maddeden oluşmakta olup, beşli likert ölçümlemesi üzerinden puanlamıştır. Bu puanlama sistemindeki aralık "1= Kesinlikle katılmıyorum" ile "5=Kesinlikle katılıyorum" düzeyi aralığındadır. Ölçeğin puanlama sistemi 8 ila 40 puan aralığında hesaplanıp, toplam puanın kırılıg narsizm boyutunu göstermektedir.

Narsisistik Kişilik Envanteri Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (NKE-13); Narsisistik Kişilik Envanteri, narsisistik kişilik yapılanmalarından olan grandiyöz (büyüklenmeci) narsisizmi ölçmekte olan, narsisistik tutumun boyutunu ölçülmesini sağlayan sadeleşmiş ölçek sorularıdır. Araştırması ve geliştirmesi ise Gentile vd. (2013) tarafından iletirilmiştir. Türkçe'ye uyarlama çalışmalarında 308 kişi (örneklem) ile güvenilirlik - geçerlilik katsayıları belirlenmiştir.

Test toplam 13 maddeden oluşmakta olup, "1=Kesinlikle katılmıyorum" ile "5=Kesinlikle katılıyorum" düzeyi aralığında ölçülenmiştir. Narsisistik kişilik ölçeği, narsizm düzeyini ölçmekte olup, Cronbach Alpha içtutarlılık katsayısı sonucu 82 olarak sonuçlanmıştır. Bu test sorularının alt boyutları analiz edildiğinde ise liderlik ve otorite puanı 78, grandiyöz tutum ve gösterişçilik için 72, hak iddia etme ve sömürü davranışı için 61 puan olup analiz edilmiştir.

Yeme Bozukluğu Değerlendirme Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (YBDÖ) Ölçeği'nin araştırılması ve geliştirilmesi Fairburn ve Cooper (1993) tarafından yönetilmiştir. Fairburn ve Beglin (1994) tarafından uyarlanıp test revize edilmiştir. Ölçek 28 sorudan oluşmakta olup, 5 alt ölçek ile yeme bozukluğuna ilişkin sorunlarını ölçmektedir. 5 alt ölçeği kapsayan yeme tutumları, beden şekli ve görüntüsü ile ilgili yaşanan endişeler, kısıtlayıcı yeme tutumu, yemek yeme ile ilgili endişeler, tıkmırcasına yeme davranışı, kilo kontrolü ile ilgili yaşanan endişeler olarak sınıflandırılmıştır. Yeme bozukluğunu saptamak adına yapılan bu çalışma içerisinde puanlama sistemi 0 ve 6 puan olarak belirlenmiştir. Puan artışları yeme bozukluklarının varlığına ilişkin sonuç vermektedir. Yeme bozukluğu değerlendirme ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması ise Yücel vd. (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yeme Bozukluğu değerlendirme ölçeğinin iç tutarlılık kat sayısı puanı 93, test tekrar test güvenirligi ise 91 puan olarak analiz edilmiştir.

Beden Değerlendirme Ölçeği (The Body Esteem Scale), Franzio ve Shields (1984) tarafından geliştirilmiştir. BDÖ bireylerin kendi bedenlerini nasıl değerlendirdiklerini ve kendi bedenlerine ilişkin ne gibi duygu ve düşünceler taşıdıklarını belirlemeye yöneliktir. Ölçek her iki cinsiyet için de üç alt ölçekten oluşmaktadır. Erkekler için; beden algısı, beden gücü ve fiziksel durum ile kadınlar için beden algısı, cinsel çekicilik ve kilo kaygısıdır. Toplam 40 maddeden oluşan Beden Değerlendirme Ölçeği'nde katılımcılardan, cevaplarını beş basamaklı Likert tipi ölçekler üzerinde değerlendirmeleri istenmektedir (Franzio ve Shields, 1984'den Akt.: Örsel, 2001).

Bu araştırmada erişkinlerde yeme bozukluğu, narsisistik kişilik özellikleri (büyüklenmeci ve kırılıg) ile beden algısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma kapsamında, katılımcı kriterlerine uygun olan 401 katılımcının verileri incelenmiştir. Katılımcılara uygulanan anketler doğrultusunda araştırma soruları yanıtlanmış ve hipotezler test edilmiştir.

Araştırmada yeme bozukluğu, narsisistik kişilik özellikleri (büyüklenmeci ve kırılıg) ile beden algısı arasındaki ilişkisinin incelenmesinde Pearson Korelasyonu uygulanmıştır. Yeme bozukluğunun beden algısı ve kırılıg narsisizm tarafından yordayıcılığının incelenmesi için hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Demografik değişkenler bakımından katılımcıların ilişki bağımlılığı ve ebeveynin duygusal erişilebilirliği puanlarının karşılaştırılması için ikili gruplarla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. İstatistiksel testlerin seçiminde ölçek puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri ile histogram kontrol edilmiş ve normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, araştırmada parametrik testlerin yapılması uygun bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizler SPSS 27.0 paket yazılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 0.05 altında kalan değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

3.6. Araştırmanın Bulguları

Araştırma, 136'sı (%33,9) erkek, 265'i (%66,1) kadın olmak üzere toplam 401 gönüllünün katkılarıyla yapılmıştır. Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde, lise düzeyinde 35 kişinin (%8,7), Yüksek Öğrenim (önlisans – lisans) düzeyinde 319 kişinin (%79,6) ve Lisansüstü eğitim düzeyinde 47 kişinin (%11,7) katılımcı olarak araştırmada yer aldığı görülmüştür.

Çalışan katılımcı sayısı 129 kişi (%30,7) iken, işsiz sayısı 49 kişi (%12,2), EYT'li emekli sayısı 3 kişi (%0,7) ve öğrenci sayısı 226 kişi (%56,4) olarak bildirilmiştir. Katılımcıları ilişki durumlarına göre değerlendirdiğimizde ayrı yaşayanların sayısı 2 kişi (%0,5), boşanmış olanların sayısı 11 kişi (%2,7), eşi ölmüş olanların sayısı 2 kişi (%0,5), evli oranların sayısı 48 kişi (%12) ve bekâr olanların sayısı 338 kişi (%84,3) olduğu bildirilmiştir. Yine kilo alma korkusu yaşadıklarını söyleyenlerin oranı %51,4 (206 kişi) iken, korkusu olmadığını söyleyenlerin oranı ise %48,6 (195 kişi) olarak belirtilmiştir. Ailesinde yeme bozukluğu olanların oranı %5 iken, olmayanlar %83,3 ile çoğunluğu oluşturmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Yanıtladığı Ölçekler, Yaş ve BKİ Ortalama Değerlerine İlişkin Betimleyici İstatistikler

Değişkenler	N	\bar{X}	Ss	Çarpıklık	Basıklık	İç tutarlılık
Yaş	401	24.31	6.88	1.243	3.556	-
BKİ	401	22.92	4.43	0.911	1.373	-
Büyüklenmeci narsisizm	401	34.50	11.86	-0.100	-0.887	0.92
Kırılgan narsisizm	401	27.68	8.48	-0.170	0.004	0.83
Beden imajı	401	39.51	8.29	-0.463	0.250	0.82
Yeme bozukluğu	401	268.58	80.70	-1.010	0.119	0.95

Tablo 1'de araştırmada kullanılan ölçeklerin betimsel istatistikleri verilmiştir. Normal dağılım için ölçek alt boyut ve toplamının çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, değişkenlerin -1.5 ila +1.5 arasındaki değerlerde bulunduğu ve Tabachnick ve Fidell (2013) tarafından önerilen normal dağılım aralığına uyduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, araştırmada parametrik testlerin yapılması uygun görülmüştür. Katılımcıların yaş ortalaması incelendiğinde 24.31 (ss=6.88) olduğu görülmektedir. Ayrıca, Katılımcıların BKİ ortalaması incelendiğinde 22.92 (ss=4.43) olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yeme bozukluğu düzeylerinin narsisizm ve beden algısı incelemesinde Pearson Korelasyonu uygulanmış olup, yeme bozukluğunun kırılgan narsisizm ve beden algısı tarafından yordayıcılığının incelenmesinde hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların yaş, BKİ, Narsisizm Boyutları, Beden İmajına Uyum ve Yeme Bozukluğu Puanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyonu Bulguları

	1	2	3	4	5	6
Yaş	1					
BKİ	0,150**	1				
Büyüklenmeci narsisizm	-0,011	-0,064	1			
Kırılgan narsisizm	-0,105*	-0,048	0,352**	1		
Beden imajı	0,063	-0,146**	0,049	0,007	1	
Yeme bozukluğu	0,032	0,563**	0,049	0,151**	-0,099*	1

**p<0.01

*p<0.05

Tablo 2'deki bulgular doğrultusunda katılımcıların yaşı ile BKİ (r=0.15; p<0.01) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır. BKİ ile beden algısı arasında (r=-0.15; p<0.01) negatif; yeme bozukluğu arasında (r=0.56; p<0.01) pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Büyüklenmeci narsisizm ile kırılgan narsisizm puanları arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur (r=0.35; p<0.01).

Kırılgan narsisizm ile yeme bozukluğu puanları arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır (r=0.15; p<0.01). Beden algısı ve yeme bozukluğu arasında zayıf düzeyde negatif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır (r=0.10; p<0.05). Korelasyon saptanan değişkenler ile yeme bozukluğu puanlarının yordayıcılarını incelemek için iki modelli hiyerarşik regresyon analizi uygulanmıştır. Bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Yeme Bozukluğu Puanlarının Kırılğan Narsisizm ve Beden İmajına Uyum Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Bulguları

Model	B	SH	Beta (β)	t	p	F	R ²
1	(Sabit)	306.652	19.561		15.676	0.000	
	Beden imajı	-0.963	0.484	-0.099	-1.988	0.047*	3.95**
	(Sabit)	267.182	23.232		11.50	0.000	
2	Beden imajı	-0.974	0.479	-0.100	-2.031	0.043*	6.73**
	Kırılğan narsisizm	1.441	0.469	0.151	3.073	0.002**	0.03

Bağımlı değişken: YEDÖ toplam

Tablo 3'te yapılan hiyerarşik regresyon analizi bulgularına yer verilmiştir. İlk modele beden algısı eklenmiş ve yeme bozukluğu puanlarını yordayıcılığı bakımından model anlamlı bulunmuştur (F (1,399) = 3.95; p<0.01). Bulgulara göre, beden algısı puanlarının düşüşü (β = -0.10; p<0.05), yeme bozukluğu puanlarının artışı anlamlı düzeyde yordamaktadır. Oluşturulan model, varyansın %1'ini açıklamaktadır (R²=0.01). İkinci modele kırılğan narsisizm eklenmiş ve yeme bozukluğu puanlarını yordayıcılığı bakımından model anlamlı bulunmuştur (F (1,398) = 6.73; p<0.01). Bulgulara göre, kırılğan narsisizm puanlarının artışı (β =0.15; p<0.05), yeme bozukluğu puanlarının artışı anlamlı düzeyde yordamaktadır. Beden algısı puanlarının yeme bozukluğu puanlarını yordayıcılığı devam etmektedir (β = -0.10; p<0.05). Oluşturulan model, varyansın %3'ünü açıklamaktadır (R²=0.03).

Demografik değişkenler bakımından katılımcıların ilişki bağımlılığı ve ebeveynin duygusal erişilebilirliği puanlarının karşılaştırılması için ikili gruplarla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yeme Bozukluğu, Büyüklenmeci Narsisizm, Kırılğan Narsisizm ve Beden İmajına Uyum Puanlarının Karşılaştırılmasına Yönelik Yapılan T-Test Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
Yeme bozukluğu	Erkek	136	254.64	79.53	-4.970	0.000***
	Kadın	265	295.75	76.18		
Beden imajı	Erkek	136	41.00	7.80	2.583	0.010*
	Kadın	265	38.75	8.45		
Büyüklenmeci narsisizm	Erkek	136	33.56	12.53	-1.131	0.259
	Kadın	265	34.98	11.49		
Kırılğan narsisizm	Erkek	136	26.88	8.56	-1.339	0.181
	Kadın	265	28.08	8.43		

***p<0.001 **p<0.01 *p<0.05

Tablo 4'te yapılan karşılaştırma testi sonucunda, yeme bozukluğu toplam puanının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur (t= -4.97; p<0.001). Kadınların bildirdiği yeme bozukluğu puanları erkeklere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir. Öte yandan, beden algısı puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (t=2.58; p<0.001). Erkeklerin bildirdiği beden algısı puanları kadınlara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05).

3.8. Araştırmanın Hipotez Testleri ve Sonuçları

Araştırmanın sonunda kırılğan narsisizm ile yeme bozukluğu arasındaki bağlantı, büyüklenmeci narsisizm ile yeme bozukluğu arasındaki ilişki ile kıyaslandığında, pozitif yönlü ve anlamlıdır. Bu çalışmayla, kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özelliği taşıyan bireylerin yeme tutumları büyüklenmeci narsisistik kişilik bozukluğu özelliği taşıyan bireylerden farklı olduğu hipotezi doğrulanmıştır.

Bir diğer hipotez olan, kırılğan narsisistik kişilik bozukluğu özelliği taşıyan bireyler büyüklenmeci narsisistik kişilik bozukluğu olan bireylerden beden algısı yönüyle farklılaşmaktadır sonucu incelendiğinde, kırılğan narsisizm ile beden algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Aynı şekilde beden algısı ile büyüklenmeci

narsisizm arasında da anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Dolayısıyla bu hipotezimizin geçersizliği kanıtlanmıştır.

4. SONUÇ

Literürde yeme bozukluğu ile kişilik bozukluğu arasındaki ilişkilerin incelendiği çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Ancak narsisistik kişilik bozukluğu ve alt kümelerine dair yapılmış inceleme oldukça kısıtlı bulunduğu için bu araştırmayı daha önce yapılmış diğer kişilik bozuklukları ve yeme bozuklukları çalışmaları ile karşılaştırma imkânımız da sınırlı olmaktadır.

Kişilik bozukluğu ile yeme bozukluğu üzerine yapılan araştırmalar göstermiştir ki yeme bozuklukları ile obsesif kompulsif kişilik bozukluğu arasında anlamlı ilişki bulunurken, OKKB dışında kalan diğer kişilik bozuklukları arasında ilişki bulunamamıştır (Aslan, 2021). Yapılan bir diğer çalışmada ise görülmüştür ki obez bireylerde narsisistik kişilik özellikleri arttıkça beden algısının azaldığı bulunmuştur. Beden kitle indeksi arttıkça beden imajı da olumsuz etkilenmekte olduğu bulunmakla, yeme alışkanlıklarına ne gibi bir etkisi olduğu üzerine çalışılmamıştır (Ateş vd., 2023b).

Çalışmanın sonucunda elde edilen verilere göre kırılğan narsisizm kişilik bozukluğu puanları yüksek olan katılımcıların, yeme bozukluğu puanlarının da yüksek olduğu görülmüştür. Bununla birlikte beden görünümüne uyum ile kırılğan narsisizm arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Öte yandan kırılğan narsisizm puanları ile yeme bozukluğu puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Büyükleme narsisizm ile yeme bozukluğu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Kısa sürede herşeyin tüketildiği günümüzde, beden algılarının da hızla değişmesi kaçınılmazdır. Yüzyıllar önce balıketli, gülbüz bedenler sağlıklı ve çekici olarak algılanırken, kitle iletişim araçlarında yer alan mükemmel beden imajınının bireylerde mükemmel olamama sıkıntısını beraberinde getirebilmektedir (Suiçmez, 2018:67-84).

Bilici'nin (2023) de belirttiği üzere güzellik algısında sosyal medya, dijital iletişim kanalları ve büyük oranda tüketim odaklı yaşamını sürdüren ve özellikle narsisistik kişilik belirtileri gösteren bireylerin standardize edilmiş bir görünüş üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu durum söz konusu bireylerin gerçeklikten uzaklaşmasını ve yapay bir görüntüye sahip olması sonucunu doğurabilmektedir. Akıllı telefonlarla birlikte hayatımıza giren yan uygulamalardan biri de fotoğraf düzeltme programları olmuştur. Bu programlar sayesinde bireyler mevcut yüzlerinden farklı bir profil ortaya çıkarabilmektedirler. Çıkarılan bu profil aynı zamanda günümüzdeki güzellik kavramının yapay bir görüntüsünü sergilemektedir.

Kişi işlenmiş fotoğraflarında kendi yüzünü beğenerek, kendini iyi hissederken, aynaya baktığında gördüğü yüz veya bedeni yadırgamakta hatta beden algısı bozulabilmektedir. Bu bir tür döngü halinde mükemmel olma arzusu – bu uğurda yeme bozukluğu geliştirme -beden algısında bozukluk – stres, depresyon ve anksiyete – fiziksel müdahale (spor yapma veya estetik müdahale) – sonrasında müdahale edilmemiş vücudun diğer yerlerine yeni mükemmellik kavramı yükleme – bu uğurda yeme veya bir başka bozukluk geliştirme şeklinde bitmeyen bir döngü başlayabilmektedir.

Bilici'nin (2023) de belirttiği gibi, günümüzde yaşanan standardize edilmiş bu güzellik anlayışının değişimi geleceğin distopik güzellik kavramıyla açıklanabilir. Son olarak kişilik bozuklukları ile yeme bozukluklarının arasındaki etkileşimin boyutlarının incelenmesine dair son yıllarda yapılan çalışmaların sayısı artmakla birlikte henüz yeterli düzeye ulaşamamıştır. Birbirleriyle karşılaştırılıp, çok yönlü analizlerin yapılabilmesi için bu konuların birbirleriyle ilişkilendirildiği çalışmaların sayısının artışı özellikle günümüzde sosyal medyanın da etkisiyle toplum genelinde, birey özelinde yaşanan mükemmeliyetçilik algısının düzeylerinin tespiti açısından önem arz etmektedir. Diğer yandan bireylerin mükemmeliyetçilikle ilişkilendirilmiş kişilik örgütlenmelerinin, beden algısı ve yeme bozuklukları düzeylerinin belirlenmesi, fiziksel ve psikolojik açılardan geliştirilebilecek yeni tedavi yöntemlerine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

YAZAR BEYANI / AUTHORS' DECLARATION:

Bu makale Araştırma ve Yayın Etiğine uygundur. Beyan edilecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Araştırmanın ortaya konulmasında herhangi bir mali destek alınmamıştır. Makale yazım ve intihal/benzerlik açısından kontrol edilmiştir. Makale, “*en az iki dış hakem*” ve “*çift taraflı körleme*” yöntemi ile değerlendirilmiştir. Makalede kullanılan ölçek için yazar(lar) tarafından ölçeğin orjinal sahibinden izin alındığı beyan edilmiştir. Yazar(lar), dergiye imzalı “*Telif Devir Formu*” belgesi göndermişlerdir. Bu araştırmanın yapılması ile ilgili olarak Nişantaşı Üniversitesi Etik Komisyonundan 24/01/2023 tarih ve 2023/5 sayılı “*Etik İzni Belgesi*” alınmıştır. / **This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support. The article has been checked for spelling and plagiarism/similarity. The article was evaluated by "at least two external referees" and "double blinding" method. For the scale used in the article, it is declared by the authors that permission was obtained from the original owner of the scale. The author(s) sent a signed "Copyright Transfer Form" to the journal. Regarding the conduct of this research, an "Ethics Permission Certificate" dated 24/01/2023 and numbered 2023/5 was obtained from the Ethics Committee of the University of Nişantaşı.**

YAZAR KATKILARI / AUTHORS' CONTRIBUTIONS:

Kavramsallaştırma, orijinal taslak yazma, düzenleme – **Y1 ve Y2**, veri toplama, metodoloji, resmi analiz – **Y1 ve Y2**, Nihai Onay ve Sorumluluk – **Y1 ve Y2**. / **Conceptualization, writing-original draft, editing – Y1 and Y2, data collection, methodology, formal analysis – Y1 and Y2, Final Approval and Accountability – Y1 and Y2.**

KAYNAKÇA

- AKÇA, Seray (2017), “*Kohut’un Kendilik Nesnesi İhtiyaçları Bağlamında Kırılğan Narsisizmin İncelenmesi: Bir Vaka Örneği*”, **Ayna Klinik Psikoloji Dergisi**, S.4(1), ss.1-13.
- AKHTAR, Salman ve THOMPSON, J. Anderson (1982), “*Overview: Narcissistic Personality Disorder*”, **American Journal of Psychiatry**, S.139(1), ss.12-20.
- AMERİKAN PSİKİYATRİ BİRLİĞİ (2014), DSM-5: Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal elkitabı (Çev. E Köroğlu), Hekimler Yayın Birliği, Ankara.AR, Yağmur (2014), “*Büyüklenmecilik ya da İncinebilirlik: Narsisistik Kişilik Örgütlenmesinin Şema Terapi Yaklaşımı Çerçevesinde Ele Alınması*”, **Ayna Klinik Psikoloji Dergisi**, S.1(3), ss.29-43.
- ASLAN, Özlem (2021), “*Yeme Bozukluğu Tanısı Almış Hastaların Ebeveynden Algılanan Psikolojik Kontrol, Kişilik Bozuklukları ve Yeme Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*”, **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- ATEŞ, Naciye Betül, ÖZCAN, Öznur Özge ve KARAHAN, Mesut (2023), “*18 - 65 Yaş Arası Bireylerin Yeme Alışkanlıklarının Narsist Kişilik ve Beden Algısı ile İlişkisi: Tanımlayıcı Bir Araştırma*”, **Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi**, S.8(4), ss.551(1-10).
- AYDIN, Ayşegül ve YAVUZER, Nugül (2022), “*Narsisistik Kişilik Yapılanmasında Yakın İlişkiye Yönelik Eğilimlerin İncelenmesi*”, **International Journal of Economics Administrative and Social Sciences**, S.5(1), ss.1-20.
- BATUR, Sertan (2003), “*Türkiye’de Psikoloji Tarihi Yazımı Üzerine*”, **Toplum ve Bilim Dergisi**, S.98, ss.255-264.
- BİLGE, Yusuf (2018), “*Kişilik Bozuklukları ve Savunma Mekanizmaları*”, **Turkish Studies**, S.13(10), ss.145-167.
- CAMPBELL, W. Keith ve FOSTER, Joshua D. (2011), “*The Narcissistic Self: Background, an Extended Agency Model, and Ongoing Controversies*”, **The Self** (Ed. Constantine Sedikides, Steven J. Spencer), Psychology Press, New York, ss.115-138.

- CRESWELL, John W. (2017), **Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları** (Çev. Selçuk Beşir Demir), Eğitim Kitap Yayınları, Ankara.
- ELDOĞAN, Dilay (2016), “*Hangi Narsizm? Büyükleme ve Kırılgan Narsizmin Karşılaştırılmasına İlişkin Bir Gözden Geçirme*”, **Türk Psikoloji Yazıları**, S.19(37), ss.1-10.
- ELLIS, Havelock (1898), "Auto-Eroticism: A Psychological Study", **Alienist and Neurologist**, S.19, ss.260-299.
- FARAJI, Haydeh ve FIRAT, Burcu (2022), “*Yeme Bozuklukları ve Duygular*”, **Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.2(1), ss.153-174.
- KARAAZİZ, Meryem ve ATAĞ, İrem Erdem (2013), “*Narsisizm ve Narsisizmle İlgili Araştırmalar Üzerine Bir Gözden Geçirme*”, **Nesne Psikoloji Dergisi**, S.1(2), ss.44-59.
- KARASAR, Niyazi (2005), **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler**, Nobel Yayınları, Ankara.
- KOHUT, Heinz ve WOLF, Ernest S. (1978), "The Disorders of the Self and Their Treatment", **International Journal of Psychoanalysis**, S.59, ss.413-425.
- McWILLIAMS, Nancy (2020), **Psikanalitik Tanı: Klinik Süreç İçinde Kişilik Yapısını Anlamak** (Çev. Erkan Kalem), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- ÖRSEL-KADIOĞLU, Sibel (2001), “*Düşünme İhtiyacı ve Beden Algısına İlişkin Özgüven*”, **Yüksek Lisans Tezi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÖYEKÇİN, Demet Güleç ve DEVECİ, Artuner (2012), “*Yeme Bağımlılığının Etyolojisi*”, **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, S.4(2), ss.138-153.
- ÖZSOY, Ece Varlık (2017), “*Yeme Bozukluklarında Kişilik Özellikleri*”, **International Journal of Social Sciences and Education Research**, S.3(1), ss.255-266.
- ROZENBLATT, Shahal (2002), "In Defense of the Self: The Relationship of Self-Esteem and Narcissism to Aggressive Behavior", **Doctoral Dissertation**, Long Island University, Brooklyn – New York.
- SİPAHİ, Simge ve DEMİREL, Birsen (2021), “*Sosyal Medyadaki Beslenme ile İlgili Paylaşımların Yetişkin Bireylerin Yeme Tutum ve Davranışlarına Etkisi*”, **Beslenme ve Diyet Dergisi**, S.49(1), ss.57-66.
- SUIÇMEZ, Mehmet (2018), “*Medyada Kadın Bedeninin Ötekileştirilmesi: Victoria’s Secret Modeli*”, **Middle Bleak Sea Journal of Communication Studies**, S.3(2), ss.67-84.
- ÜZÜMÇEKER, Emir, GEZGİN, Gizem Nar ve AKFIRAT, Serap (2019), “*Sosyal ve Evrimsel Psikolojide İnsan Özgeçiliği Bilmecesi*”, **Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi**, S.3(5), ss.93-110.
- WATSON, John Broadus, HICKMAN, Susan E., MORRIS, Ronald J., MILLIRON, J. Trevor ve WHITING, Linda (1995), "Narcissism, Self-Esteem, and Parental Nurture", **The Journal of Psychology**, S.129(1), ss.61-73.

